

Valikkursused

Sisukord

Suhtlemispsühholoogia	2
Keemia ja füüsika praktikum.....	4
Liikumine ja tervis I.....	5
Liikumine ja tervis II.....	6
Videograafia alused.....	7
Sissejuhatus majandusse.....	8
Praktiline majandusõpe	11
Inimene ja religioon	13
Propaganda	14
Rootsi keel I.....	15
Rootsi keel II.....	17
Praktiline eesti keel	20
Vene keele tasanduskursus	21
Eetika.....	24
Loovkirjutamine.....	26
Riigikaitse laager	29
Jätkusuutlik majandus	31
Innovatsioon ja tulevikukujundus	33
Keskkondlus	35
Rannarootsi kultuur ja ajalugu.....	37
Vene keele kursus abiturientidele	38
Humorikaid killukesi briti kultuurist.....	40

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Suhtlemispsühholoogia	
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi. Õppetöö toimub valdavalt kontakttundidena, kus on palju suhtlemist, arutelu, eneseväljendamist, arvamuse avaldamist, erinevaid rühmatöid, praktilisi ülesandeid ning mängu. Võimalusel on tundi kaasatud külalisõpetaja(d).	
Vastutav õpetaja	Annika Rouhiainen	
Kursuse lühikirjeldus	Kursus kujundab inimese igapäevaelu toimetulekuks vajalikke teadmisi ja oskusi suhtlemispsühholoogia valdkonnas, kursuse rõhk on suhtlemisostuste mõistmisel ja harjutamisel. Samuti omandatakse valmidus mõista ning analüüsida enda ja teiste käitumist, toetudes põhilistele psühholoogia ja suhtlemise seaduspärasustele.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	2	Psühholoogiline kontakt: esmamulje; stereotüübid; kontakti saamise vahendid; suhtlemistsoonid; isikutaju; tajufiltrid ja hoiakud; mitteverbaalne suhtlemine ja psühholoogiline kontakt.
	2	Emotsioonid ja motivatsioon: emotsioon; emotsiooni komponendid; põhiemotsioonid; vajadused ja motivatsioon; emotsioonide näoväljendused ning kehakeel.
	2	Suhtlemistõkked: tavalised suhtluserikkujad; miks on teesulud riskantsed; erinevad kommunikatsiooni-barjäärid.
	2	Kuulamisostused: kuulamise tähtsus; tähelepanu väljendamise ostused; aktiivse kuulamise tehnikad - ukseavajad, peegeldamine, kajamine, ümbersõnastamine.
	2	Selge eneseväljendus: selge ja ebaselge sõnum; mina-sõnumite liigid; mina-sõnumite koostamine.
	2	Kehtestamisostused: kolm erinevat suhtlusstiili ning lähenemist suhetele - alistuv, kehtestav, agressiivne; kehtestav sõnum; tagasiside - positiivne, negatiivne konstruktiivne; negatiivse tagasisidega toimetulek.
	2	Konfliktide lahendamine: konflikti kahjulikkus ja kasulikkus; Väärtuskonfliktid, vajaduste konfliktid ning eesmärgikonfliktid; võidan-võidan meetod.
	2	Sotsiaalsed protsessid: sotsiaalne võrdlemine ja identiteet; sotsiaalne taju; esmamulje; eelarvamused; stereotüübid; rühmaprotsessid - sünergia, vastutuse hajumine konformsus, rühmamõtlemine.
2	Suhete ehituskivid: pühendumine, emotsioonid, intiimsus ja seksuaalsus, konfliktid, sõnad, teod, usaldus, andustus, armastus.	

	2	Avalik esinemine: esinemisärevus - hirmu ületamine ja enesekindluse kasvatamine; esinemisõskuse tähtsus ja mõju; kõneleja kehakeel ja häälekasutus.
	1	Psühholoogia rakendused: psühholoogi elukutse ja psühholoogia rakendused, psühholoogiateadmiste rakendamine igapäevaelus.
Kursuse õpitulemused		<ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis tagab hea kontakti ja kasutab seda suhtlemisel. • Teab ja märkab suhtlemistsoone. • Märkab mitteverbaalseid signaale. • Teab, mis on emotsioon ja kuidas need väljenduvad (füsioloogiliselt, tunnetuslikult, käitumised) ning millised on põhiemotsioonid. • Väärtustab emotsioonide väljendusviise, mis ei kahjusta ennast ega teisi. • Teab ja tunneb ära kommunikatsioonibarjäärid ning mõistab nende mõju suhtlemisele. • Teeb vahet huviga / aktiivsel kuulamisel ja pseudokuulamisel. • Teeb vahet selge ja ebaselge sõnumi vahel. • Teab mina-sõnumi liike ja oskab neid vajadusel suhtlemisel kasutada. • Teab kehtestamisvõimalusi ning eristab kolme lähenemisviisi suhtlemisele ning suhetele. • Oskab analüüsida konflikti põhjuseid ning märgata konflikti kahjulikkust/kasulikkust. • Analüüsib, kuidas esmamulje, eelarvamused ja stereotüübid mõjutavad inimeste sotsiaalset taju. • Oskab märgata sotsiaalseid protsesse ning väärtustab vajadust seista vastu rühmasurvele, mis soosib ennast ja teisi kahjustavat käitumist. • Mõistab, et suhe on vastastikune ja vastutus mõlemapoolne. • Oskab pöörata tähelepanu avaliku esinemise erinevatele tahkudele ning vajadusel neid esinemisel kasutada. • Väärtustab enda psühholoogiateadmisi ning rakendab neid igapäevaelus.
Hindamine		<p>Vastavalt Läänemaa Ühisgümnaasiumi hindamise korrale hinnatakse suhtlemispsühholoogia kursus „arvestatud”, „mittearvestatud” või eriti silmapaistvate tulemuste korral hindega „5”. Kursusehinne kujuneb arvestuslike tööde, tunni- ja kodutööde põhjal. Arvestuslikeks töödeks on:</p> <p>1) Ühe suhtlemisega seotud mängu/tegevuse/ülesande välja mõtlemine ja selle läbiviimine kogu grupile.</p> <p>2) Suhtlemispsühholoogiaalane mini-uurimus (üksi või rühmatööna) + selle kirjalik vormistus vastavalt Läänemaa Ühisgümnaasiumi kirjalike tööde vormistamise nõuetele.</p>

	<p>3) Kirjalik ülevaade ühe suhtlemispsühholoogiaga seotud teema kohta. Teema saab õpilane ise valida. Töö pikkus on kuni 2 A4 lehekülge. Kõik kolm arvestuslikku tööd peavad olema sooritatud vähemalt rahuldavale tulemusele.</p> <p>Kui õpilane puudub kursuse jooksul kuus või rohkem tundi, siis on õpetajal õigus määrata talle kogu kursust hõlmav lisatöö. Positiivse kursusehinde saamiseks peab sel juhul olema töö sooritatud vähemalt rahuldavale hindele.</p>
Õppematerjalid	Õpetaja koostatud tunnimaterjalid. Tunnislaidid on õpilasele kättesaadavad Moodle`is Suhtlemispsühholoogia kursuse all.
Soovituslik kirjandus	<p>Kuylenstierna, E. 2014. Rääkimine on kuld. kuidas end edukalt väljendada. Tänapäev.</p> <p>Kidron, A. 2004. Suhtlemine. Inimsuhted ja suhtlemispsühholoogia. Mondo.</p> <p>Valk, A. 2020. Kehakeel. Uurimistö, Läänemaa Ühisgümnaasium.</p> <p>Krips, H. 2011. Konfliktidest ja suhtlemisoskustest õpetamisel ning juhtimisel. Tartu.</p> <p>Jakobson, A. „Suhtlemisoskused õpetajatele” koolitusmaterjal. Perekeskus sina ja mina http://www.sinamina.ee/ee/noustamine/kkk/</p> <p>Lehtsaar, T. 1994. Hingepilk. Tallinn.</p> <p>Vikipeedia. Enesekehtestamine. https://et.wikipedia.org/wiki/Enesekehtestamine</p>
Kursuse väljund	Omada üldist arusaama suhtlemispsühholoogiast ning rakendada õpitud teadmisi ning oskusi igapäeva elus.

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Keemia ja füüsika praktikum	
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.	
Vastutav õpetaja	Kadri Mitt	
Kursuse lühikirjeldus	Kursuse eesmärgiks on toetada õpilaste loodusteadusliku pädevuse kujunemist ning kinnistada teooriat praktiliste töödega. Kursuse käigus teostatakse füüsika- ja keemiaalaseid katseid, mis aitavad rakendada omandatud teadmisi praktikas ning paremini mõista erinevate protsesside üldisi seaduspärasusi ja kulgemise mehhanisme.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	1 - 3	Tiitrimine/mõõtmise, mõõtemääramatus/mõõtmise, mõõtemääramatus.
	4 - 5	Põnevaid katseid keemias/mehaanika.
	6 - 7	Fotograafia/termodünaamika/optika.
	8 - 11	Anorgaanika/elekter/elekter ja magnetism.

	12 - 15	Eraldusmeetodid/magnetism/metallid.
	16 - 18	Redokskeemia/optika, spektroskoopia/lahuse keskkond.
	19 - 21	Kriminalistika/radioaktiivsus/orgaaniline keemia.
Kursuse õpitulemused	<p>Keemia õpikoda pakub võimalust praktiliselt kinnistada ja rakendada koolis õpitud teoreetilisi teadmisi. Õpikojas käsitletakse mitmekesiseid teemasid ning luuakse seoseid keemia ja igapäevaelu vahel. Uuritakse nii anorgaanilisi reaktsioone kui ka polümeeride keemiat. Muuhulgas saavad õpilased kätt proovida ka happe-alus tiitrimisel ning fotode ilmutamisel.</p> <p>Füüsika õpikoda on laiendatud ning intensiivne kursus, mis käsitleb järgnevaid teemasid: mõõtmised, mehaanika, termodünaamika, elekter ja magnetism, optika, osakestefüüsika ja radioaktiivsus, spektroskoopia. Õppetöö läbiviimiseks kasutatakse rohkesti demosid. Nende hulgas on palju sellist, mida igapäev ei näe, kuid ka katseid lihtsate vahenditega. Teeme ka katseid olümpiaadidelt. Teooria osa võimaldab toimuvat mõista ja seob nähtu ka teiste valdkondadega. Sobiva ilma korral vaatleme Päikest ning planeete.</p> <p>Keemia ja füüsika praktikum kooli kursuseks pakub võimalust praktiliselt kinnistada ja rakendada koolis õpitud teoreetilisi teadmisi.</p>	
Hindamine	Kursus on arvestatud, kui õpilane osaleb aktiivselt vähemalt 70% praktikumides/õpikodades.	
Õppematerjalid	Õpikodade juhendajate, õpetaja koostatud kohandatud õppematerjalid.	
Soovituslik kirjandus	Katsed, mis löid füüsika https://opik.fyysika.ee/index.php/book/view/115	
Kursuse väljund	Ettevalmistus aineolümpiaadideks. Ettevalmistus kõrgkooli astumiseks.	

Ainevaldkond	Valikkursus
Kursuse nimetus	Liikumine ja tervis I
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.
Vastutav õpetaja	Leelo Paju, Aavo Tomingas
Kursuse lühikirjeldus	<p>Kursusel tegeletakse erinevate spordialadega kehaliste võimete arendamise eesmärgil. Kursuse käigus saavad õppijad teadmisi erinevatest spordi- ja liikumisaladest. Sooritatakse kehaliste võimete testid nii kursuse alguses, kui ka kursuse lõpus, et õpilane analüüsiks oma kehaliste võimete arengut. Kursusel valmistavad ette ja korraldavad Spordinädala tegevusi vahetundides.</p> <p>Omandatud teadmised ja oskused toetavad õpilase tervise ja töövõime arengut, loovad aluse elukestvatele liikumisharrastusele ja tervislikule eluviisile.</p>

Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	1	Sissejuhatav tund. Kehaliste võimete testimine.
	1	Spordinädala ettevalmistus ja läbiviimine.
	5	Erinevad spordialade tutvustus - padel, discgolf, pesapall, jalgpall, ragbi.
	2	Jalgrattamatk.
	3	Jõusaali tutvustav tund - teoreetiline ja praktiline jõusaalis. Personaaltreeneri töö, toitumisnõustamine.
	2	Akrobaatika ja tsirkuse treeningute tutvustus.
	2	Lauatennise ja tennise tutvustavad tunnid.
	2	Erinevad maadluse, enesekaitse tutvustavad tunnid (külalisõpetajaga).
	2	Kehalise võimekuse testid uuesti - eneseanalüüs ja kokkuvõte kursusest.
Kursuse õpitulemused	Õpilane on: <ul style="list-style-type: none"> • Tutvunud erinevate spordialade reeglite ja tehnikaga. • Arendanud oma kehalisi võimeid läbi õpitud tegevuste. • Oskab läbi viia lihtsamaid liikumistegevusi spordinädalal. • On teadlik liikumise/spordi mõjust vaimsele ja füüsilisele tervisele. 	
Hindamine	Kursus on arvestatud, kui õpilane on tundides aktiivselt osalenud, spordinädalat aidanud korraldada vastavalt valitud ülesandele; õpilane on sooritanud kehalise võimete testi kursuse alguses ja kursuse lõpus ning oma tulemusi analüüsinud ja püstitanud endale uued eesmärgid.	
Õppematerjalid	Kehaliste võimete õppematerjal: https://liikumisopetus.ee/materials/kehaliste-voimete-oppematerjal/	
Soovituslik kirjandus	Õuemängud: https://liigume.ee/ouemangud/	
Kursuse väljund	Spordinädala korraldamine kogu koolile. Oma spordiala tutvustamine õpilaselt õpilasele.	

Ainevaldkond	Valikkursus
Kursuse nimetus	Liikumine ja tervis II
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.
Vastutav õpetaja	Leelo Paju, Aavo Tomingas
Kursuse lühikirjeldus	Kursusel tegeletakse erinevate spordialadega kehaliste võimete arendamise eesmärgil. Tutvutakse erinevate spordi- ja liikumisvõimalustega vastavalt aastaajale (uisu-, räätsa-, tõukekelgu-, jalgsi- või jalgrattamatk). Kursuse käigus saavad õppijad teadmisi kergejõustiku kohtuniku eksami sooritamiseks. Õpilased korraldavad ülekoollise spordi- või liikumispäeva (vastlapäev, matkapäev). Tegutsevad kohtunikuna Läänemaa põhikoolide kergejõustiku

	<p>meistrivõistlustel, maakonna algklasside olümpial jt kogukonna liikumist propageerivatel üritustel.</p> <p>Omandatud teadmised ja oskused toetavad õpilase tervise ja töövõime arengut, loovad aluse elukestvatele liikumisharrastusele ja tervislikule eluviisile.</p>	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	1	Sissejuhatav tund.
	4	Erinevate talispordialadega tutvumine vastavalt võimalustele: tõukekelgu- või uisumatk, jäähoki.
	2	Võimalusel Paliveres suusatamine.
	4	Erinevad treeningvõimalused – ringtreening, treening jaamades, takistusrajal.
	3	Kergejõustiku kohtuniku koolitus ja kohtuniku litsentsieksami sooritamine.
	3	Kooli liikumispäeva ettevalmistamine ja läbiviimine.
	3	Kohtunikuna tegutsemine erinevatel maakonna spordi- või liikumisüritustel (koostöös Spordiliit Läänelaga).
	1	Kokkuvõtte kursusest, eneseanalüüs ja tagasiside.
Kursuse õpitulemused	<p>Õpilane teab ja on osalenud erinevatel spordi/liikumisaladel, tutvunud reeglitega, oskab kasutada erinevaid treenimise meetodeid kehaliste võimete arendamiseks. Teab kergejõustiku kohtuniku tegevuses ja oskab kohtunikuna tegutseda. Oskab korraldada lihtsamaid liikumis- või spordiüritusi.</p>	
Hindamine	<p>Kursus on arvestatud, kui õpilane on osalenud aktiivselt tundides, osalenud kohtuniku koolitusel ja sooritanud eksami, aidanud korraldada kooli liikumisüritust ja osalenud vähemalt 2 võistlusel kohtunikuna.</p>	
Õppematerjalid	<p>Liigume.ee koduleht https://liigume.ee/liikumisharjumuste-kujundamine/</p>	
Soovituslik kirjandus	<p>Lääne Maakonna Spordiliit https://www.laanesport.ee/ Kasulik info kohtunikele (EKJL) https://www.ekjl.ee/organisatsioon/kohtunikud/kasulik-info/</p>	
Kursuse väljund	<p>Korraldab (aitab korraldada) ülekoollise liikumis- või spordipäeva. On praktiliselt abiks kogukonna liikumis- ja spordiüritustel koostöös Spordiliiduga Läänela jt Haapsalu koolidega (Haapsalu Linna Algkool, Haapsalu Põhikool).</p>	

Ainevaldkond	Valikkursus
Kursuse nimetus	Videograafia alused
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.
Vastutav õpetaja	Peeter Särg

Kursuse lühikirjeldus	Kursus on mõeldud loovatele inimestele, kes omavad algteadmisi ja huvi foto- ja videograafiast. Praktiliste harjutuste kaudu õpime filmitegemist üldises mõistes, arendame planeerimist, loovat mõtlemist ja meeskonnatööd. Õpime kasutama videotarkvara ja erineva filmitehnika käsitlemist. Kursuse eesmärk on anda teadmisi videote ja filmide loomiseks. Praktika käigus loome erinevaid foto- ja videolavastusi.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	2	Sissejuhatus ainesse, tutvume tehnikaga. Valgus, erinevad valguslahendused.
	2	Kaamera ja filmimise parameetrid. Helindamine.
	1	Heli salvestamine, <i>sotryboard</i> .
	2	Video monteerimine.
	2	Grupitöö, intervjuu filmimine.
	1	After Effects programmi tutvustus.
	4	After Effects animeerimine.
	1	Intervjuu monteerimine, Davinci Resolve.
	2	Intervjuude monteerimine.
	1	3D ja VFX maailm - võimalusel külalisesineja.
	2	Jõulukaardianimatsioon.
	1	Kokkuvõtted kursusest.
Kursuse õpitulemused	Õpilasel on algteadmised foto- ja videograafiast.	
Hindamine	Hindamine on mitteeristav (A/MA). Õpilane on osalenud aktiivselt tundides ja esitanud esimesel ainetunnil kokku lepitud tööd.	
Õppematerjalid	Õpetaja koostatud materjalid.	
Soovituslik kirjandus	Brindle, M. 2015. Digifilmi käsiraamat. Koolibri. Videograafia https://www.canon.ee/get-inspired/tips-and-techniques/videography/ No Film School kodulehekülg https://nofilmschool.com/ Kultuur.err.ee: ERR Kultuuriportaali ja ETV intervjuud ja dokumentaalid Eesti filmitegijate tööde kohta.	
Kursuse väljund	Oskus teha algtasemel kvaliteetseid foto- ja videotöötusi, mida saab kasutada ka teiste õppeainete ülesannete täitmisel.	

Ainevaldkond	Valikkursus
Kursuse nimetus	Sissejuhatus majandusse
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.
Vastutav õpetaja	Imbi Raudkivi, Rea Raus
Kursuse lühikirjeldus	Kursus annab õppijale arusaamise üldistest ühiskonnas toimuvatest majandusnähtustest ja -protsessidest. Luuakse seoseid erinevatel

	<p>tasanditel (üksikisik/majapidamine, ettevõtte, riik, rahvusvaheline turg) ehk kuidas toimub majandusringlus. Selgeks saavad põhilised majandusterminid (nt nõudlus, pakkumine; tootmisvõimaluste piir; alternatiivkulu; turuhinna kujunemine; kasumimotiiv jpm). Majandussüsteemid. Majanduse muutused ajas ja ruumis. Õpitav materjal esitatakse võimalikult probleemi- ja tegevuspõhiselt ja õpilase igapäevaeluga ning majanduses toimuvaga seostatult.</p> <p>Aineõpetajal on õigus muuta käsitlevate teemade järjekorda või mahukusastet vastavalt õppijate individuaalsetele vajadustele, arvestades õpperühma eripära.</p>	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja, praktilised tööd vms).
	2	Sissejuhatus majanduskursusesse, makromajanduslik vaade. Mis on majandusteadus, mikro- ja makromajanduse uurimisküsimused. Muutused tänapäeva maailmamajanduses. Majandusuudiste analüüs.
	1	Erinevad majandussüsteemid – turumajandus, käsumajandus, plaanimajandus, segamajandus.
	1	Ettevõtlusvormid, nende erisus.
	4	Raha ja pangandus. Ajalugu, kujunemine, põhialused. Riigieelarve kui majanduse suunaja, riigi roll majanduses. Fiskaalpoliitika põhialused. Maksud ja erinevad maksupoliitikad.
	2	Mina ja majandus. Teoreetiliste lähtekohtade analüüs ja süntees. Arutelud.
	3	Majanduse põhivalikud Soov vs vajadus. Hüved. Majanduslik mõtlemine ja käitumine. Ressursid. Piiratud ressursid. Tootmistegurid. Tootmisprotsess (sisendid, väljundid). Alternatiivkulu. Tootmisvõimaluste piir. Piirkulu, piirtulu. Kasumimotiiv. Majandusterminoloogia. <u>Põhimõisted:</u> nappus, hüvis, alternatiivkulu, kompromiss, kasumimotiiv, tootmisvõimaluste piir.
	4	Nõudmine ja pakkumine turul Nõudlus, pakkumine. Tasakaaluhind. Nõudluselastsus. Hinnamõju. Pakkumise hinnaelastsus. Pakkumise ja nõudluse tabelid ja graafikud – analüüs, koostamine. Nõudluse ja pakkumise muutused, neid mõjutavad tegurid. Turuhind ja turu tasakaal, defitsiit ja ülepakkumine. Kahanev piirkasulikkus. Tootlikkus. <u>Põhimõisted</u> - nõudlus, pakkumine, tasakaaluhind, nõudluselastsus, hinnamõju, defitsiit, ülepakkumine.
	3	Inimene kui ressursside omanik, ettevõtlik töötaja ja arukas tarbija Isiklik ja pere eelarve. Pere ressursside rakendamine. Tulu- ja kuluallikad. Arukas rahakasutus, säästmine, laenamine, investeerimine, pension ja kindlustus.

		<p>Tarbija ja arukas tarbimine, tarbijakaitse. Tööjõud ja tööhõive tööturul, tööpuuduse liigid. Maksud ja maksed töötasult.</p> <p><u>Põhimõisted</u> – investeerimine, liitintress, tööturg, töötaja, tööandja ja töötu, CV ja kaaskiri, tööleping, sotsiaalmaks, tulumaks, töötuskindlustusmaks, pensionikindlustusmaks.</p>
	1	Tagasisidestamine, õpitu kinnistamine
Kursuse õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eristab mikro- ja makromajanduslikke küsimusi. • Teab erinevate majandussüsteemide erisusi ning oskab analüüsida nende puuduseid ja eeliseid. • Mõistab ja selgitab majandusringlust. • Selgitab turumajanduse põhimõtteid ja kasutab majanduse põhimõisteid. • Tunneb kodumajapidamiste ressursside ja isiklike oskuste tähtsust toimetuleku eeldusena. • Teeb eesmärgipäraseid säästlikke valikuid tarbimisel ja finantsteenuste kasutamisel. • Tähtsustab haridust ja elukestvat õppimist karjääriteel ja tööturul. • Selgitab kvalifitseeritud tööjõu, innovaatilise tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise otsest mõju tootlikkusele. • Mõistab maksude tähtsust ühiskonna toimimisel. • Hindab Eesti majanduse arengusuundi ja võimalusi rahvusvahelises majanduses. • Selgitab hinnamõju turul. • Saab aru pakkumis- ja nõudluselastsusest. • Koostab ja oskab analüüsida nõudluse-pakkumise jooniseid. • Oskab kasutada majandusterminoloogiat. • Mõistab majanduse toimimise loogikat. 	
Hindamine	<p>Mitteeristav - A/MA/5 (5 - väljapaistev tulemus).</p> <p>Kursusehinne - õpilasel on tarvis osaleda kõigis kursuse tegevustes (projektid, õppekäigud jms) ning esitada kokkulepitud tööd.</p> <p>Arvestuslikud hinded - kontrolltöö.</p>	
Õppematerjalid	<p>Majandusõpik gümnaasiumile, JA Eesti SA, 2018</p> <p>Ettevõtlikkusest ettevõtluseni, õpik SA Teadlik Valik, 2012</p> <p>E-õppe andmebaasid ja -keskkonnad:</p> <p>https://ettevotlusope.edu.ee/materjalid/</p> <p>https://www.tthk.ee/bw_client_files/tthk/public/img/File/Oppematerjal/Ettev_alused.pdf</p> <p>https://www.minuraha.ee/</p> <p>https://www.rik.ee/et/e-ariregister/e-ariregistri-portaal</p>	

	Ettevõtlus, mina ja majandus https://www.tthk.ee/bw_client_files/tthk/public/img/File/Oppematerjal/Ettev_alused.pdf
Soovituslik kirjandus	Majandusteemalised ajakirjad, nt The Economist, Forbes. Ettevõtlusportaal https://efaa.ee/ettevoitusportaal-aktiva-ee/
Kursuse väljund	Õpilane saab saadud kogemusi ja teadmisi kasutada karjääri planeerimisel ja teistes majandusainetes, samuti GRÕK-i kursuste ja valikainete õppimisel

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Praktiline majandusõpe	
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.	
Vastutav õpetaja	Imbi Raudkivi	
Kursuse lühikirjeldus	<p>Kursus on tervikmahus praktilise suunitlusega ja annab õppijale võimaluse panustada kogukonnas majanduse toimimisse. Õpilased teevad koostööd Läänemaa ettevõtetega ja selle tulemuseks on prototüüp, mida ettevõtjad saavad võimalusel katsetada ja rakendada. Tallinna 32. Keskkooli ja Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilaste omavaheline koostöö läbi kursuse (õpilaste segarühmad) õpetab meeskonnatööd ja vastutust. Kursuse tegevused annavad võimaluse päriselus näha majanduslikke probleeme ja neile ise lahendusi otsida, sh omandatakse teoreetilised teadmised majandusest läbi praktika. Oskused, mida arendatakse – analüüsioskus, järelduste fikseerimine, faktide ja taustauuringute teostamine, kuulamisioskus ja koostöö, ettevõtlikkus.</p> <p>Võimalikud on ka muud lühiprojektid, nt kogukonnas.</p>	
Kursuse kava	Tundide arv	<p>Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, ettevõtete külastus, rühmatöö, vms).</p> <p>Kursuse tegevused on valdavalt praktilised - kontakttundides koostöö aineõpetajaga ja rühmakaaslastega. Suur osa tegevustest on iseseisvad uuringud ja tegutsemine rühmades vastavalt kokkulepitud aja- ja sisuplaanile.</p> <p>Tundide arv on antud – kontakttunnid + rühmatööd projekti tegevustes (nt 2h+2h). Tundide arv võib varieeruda sõltuvalt ettevõtetega reaalse koostöö vajadustest ning praktiliste tegevuste võimalustest väljaspool kooli.</p>
	1h + 1h	Ettevõtluspaikkond.
	2h	Ettevõtte majandusnäitajad.
	1h + 1h	Ettevõtte SWOT analüüs.
	2h + 1h	Äriidee.

	2h + 1h	Prototüüp.
	1h + 1h	Persoona, sihtrühm.
	1h	Hinnakujundus.
	1h + 1h	Lisandväärtus ühiskonnale.
	1h + 1h	Ettevõtete keskkonnasäästlik tegevus, lahendused.
	2h	Lõpuseminar/-konverents.
Kursuse õpitulemused	<p>Õpitulemusteni jõutakse läbi praktiliste tegevuste.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oskab hinnata ettevõtluspaikkonna/majanduskeskkonna eeliseid ja puudusi. • Koostab ettevõtte SWOT analüüsi. • Teostab taustauuringuid. • Oskab läbi viia turu-uuringut. • Õpib kasutama peamisi praktilise ettevõtlusega seotud termineid, mõisteid. • Analüüsib ettevõtte laienemise võimalusi. • Oskab arutleda ideelahenduste poolt ja vastu. • Koostab prototüübi. • Teab, kes on persoona ja seostab selle ideelahendusega ettevõttele. • Saab aru, millised kuluartiklid on seotud ideelahendusega (hinnakujundus). • Teab/saab aru, millist lisandväärtust ideelahendus ühiskonnale pakub. • Kasutab idee teostamisel keskkonnasäästlikke lahendusi, materjale. • Esitab töö tulemused (kaasõpilastele, ettevõttele). • Hindab oma isiklikku panust rühmaliikmena ja annab adekvaatset/sisulist tagasisidet kaasõpilaste projektidele. 	
Hindamine	<p>Hindamine on mitmeeristav. Hinnatakse rühmatöösse panustamist, koostööd Tallinna partneritega (teiste võimalike projektide partneritega, nt kogukonnas), tegevuste sisu ja õigeaegsust (protsess). Arvestuslik hinne - koostööprojekti tulemus ettevõttele.</p>	
Õppematerjalid	<p>Aineõpetaja kohandatud materjalid. Majandusõpik gümnaasiumile, JA Eesti, 2018. Inforegister.ee</p>	
Soovituslik kirjandus	<p>Majandus- ja ettevõtlusportaalid. Ettevõtlusõppe harjutuste kogumik https://ettevotlusope.edu.ee/wp-content/uploads/2023/10/Ettevotlusoppe-praktilised-harjutused-Sirle-Truuts.pdf Ettevõtluspädevuste mudel https://ettevotlusope.edu.ee/ettevotluspadevuse-mudel/ Targad valikud tööturul https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/31346-Targad-valikud-tooturul#291073-Targad-valikud-tooturul Ettevõtlusõppe digitaalsed töölehed https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/31343-Edu-ja-Tegu-ettevotlus-ja-karjaar-valikkursus-Ettevotlusopetus-interaktiivsed-toolehed</p>	

	<p>Rahatarkuse gümnaasiumiastme õppematerjalid https://www.fin.ee/finantspoliitika-valissuhted/rahatarkus/abiks-opetajale#iv-kooliaste Persoona https://digiriik.eesti.ee/tooriist/persoona Persoona stsenaarium https://web.htk.tlu.ee/digitalu/disain/chapter/persoonad-ja-stsenaariumid/</p>
Kursuse väljund	Prototüüp ettevõttele. Õpilane saab saadud kogemusi kasutada karjääri planeerimisel ja teistes majandusainetes.

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Inimene ja religioon	
Kursuse maht ja õpekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.	
Vastutav õpetaja	Karl Hein	
Kursuse lühikirjeldus	Valikkursus „Inimene ja religioon“ on sissejuhatus usu-uuringutesse. Kursusel tutvutakse erinevate religiooniga seotud teemadega, nagu näiteks religiooni mõiste, religioonide ajalugu, maailma usuline kaart, religioonide klassifitseerimise viisid, religioonifilosoofia, religioonipsühholoogia, teaduse ja religiooni vahekord, eetika ja religiooni kokkupuutepunktid, religiooni roll tänapäeva ühiskonnas jne.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	5-7	Sissejuhatus. Mis on religioon? Religiooni ajalugu, religiooni teke. Erinevate religioonide tundmine, maailma usuline kaart. Usundite liigitamine ja võrdlemine. Ettekannete koostamine maailma religioonidest. Religioon Eestis.
	1-3	Religioonipsühholoogia. Usuline kogemus, usuline areng, erinevad religioossuse tüübid.
	3-5	Religioonifilosoofia. Religiooni ja filosoofia vahekord. Religioonifilosoofia ajalugu ning põhiküsimused: jumalatõestused, ateism, kurjuse ja kannatuse küsimused. Religioon ja eetika, religioon ja teadus, religioon ja elu mõte, inimese olemus ja surmajärgsus.
	2-4	Religioonisotsioloogia. Religiooni roll ühiskonnas. Religioossuse muutumine, sekulariseerumine. Religioon ja poliitika: usuvabaduse küsimus. Fundamentalism.
	3-5	Religioon ja kultuur. Religiooni mõju kultuurile. Maailma religioosne ja kultuuriline mitmekesisus. Riitused. Religioossed sümbolid, kunst ja arhitektuur.

	Religioosne muusika, tants, kirjandus, teater, film, meedia.
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mõistab, et religioon on mitmetahuline nähtus, et religioosus väljendub eri viisil erinevate inimeste jaoks ja erinevatel eluetappidel ning on seotud ajalooliste teguritega. • Analüüsib religiooni mõju inimesele ning ühiskonnale, filosoofiale, eetikale, kultuurile ja teadusele. • Analüüsib jõukohaseid religioosseid tekste. • Analüüsib religioosete konfliktide põhjuseid, tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise. • Arutleb religioosete maailmavaadete probleemide üle: • Analüüsib iseenda maailmavaadet ning religioosseid seisukohti. • Tunneb lihtsamaid religiooni teadusliku uurimise viise ja meetodeid ning oskab mõnda neist rakendada.
Hindamine	<p>Hindamise aluseks on kodused tööd, tunnitööd, kontrolltööd, erinevad tunniülesanded. Kõik hinded on võrdse kaaluga. Tegemata töö hindeks on „MA”.</p> <p>Hindamine on mitteeristav. Kursusel on võimalik saada hindeid „MA” (mittearvestatud), „A” (arvestatud) ning „5” (väga hea).</p> <p>Selleks, et saada hinnet „A”, peab vähemalt 50% hinnetest olema sooritatud hindele „A” või „5”. Selleks, et saada hinnet „5”, peab vähemalt 90% hinnetest olema sooritatud hindele „5”.</p>
Õppematerjalid	Toomas Jürgenstein, Olga Schihalejev, „Usundimaailma suured küsimused”, Koolibri, 2011.
Soovituslik kirjandus	<p>Erinevate usundite pühakirjad: Toora, Piibel, Korraan, Veedad, Tripitaka, Daodejing jt.</p> <p>Maavalla koja kodulehekülge www.maavald.ee</p> <p>Halme, Lasse; Parviola, Jarno; Sjöblom, Tom; Vaaramo, Riitta; Ringvee, Ringo; Valk, Heiki. „Usundid. Müüdid. Jumalad. Tavad. Sümbolid”. Koolibri, 2010.</p> <p>Partridge, Christopher. „Maailma usundid”. 2006, Eesti Entsüklopeediakirjandus.</p>
Kursuse väljund	Osalemine usundiõpetuse olümpiaadil (toimub igal aastal, organiseerijaks Tartu Ülikooli usuteaduskond) Ettekanne ühest enda poolt valitud usundist.

Ainevaldkond	Valikkursus
Kursuse nimetus	Propaganda
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.
Vastutav õpetaja	Kalle Lõuna
Kursuse lühikirjeldus	Propaganda kursus annab õpilastele põhjaliku ülevaate propaganda olemusest, selle ajaloost ja kasutusviisidest erinevatel ajastutel. Kursus

	uurib, kuidas propaganda on mõjutanud ühiskonda ja poliitikat, analüüsides nii ajaloolisi kui ka kaasaegseid näiteid. Õpilased õpivad tuvastama propagandatehnikaid, mõistma nende mõju ning arendavad kriitilise mõtlemise oskusi, et osata eristada propagandat objektiivsest teabest.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	8	Propaganda ajalugu. Mis on propaganda? Propaganda teooriad. Propaganda vana- ja keskajal. Valgustusajastu propaganda. XX sajandi sõjapropaganda. Külma sõja propaganda. Auditoorsed tunnid.
	9	Kaasaegne propaganda. Digiajastu propaganda. Fake news. Väärinformatsioon ja selle levik kaasaegses meedias. Filmide, televisiooni ja muusika roll väärtuste kujundamisel. Juhtumianalüüsid: Brexiti ja Trumpi kampaaniad. Auditoorsed tunnid.
	4	Praktilised ülesanded ja kokkuvõte. Erinevate ajastute ja meediumite propagandate analüüs. Auditoorsed tunnid.
Kursuse õpitulemused	<p>Õpilased oskavad tunda ära propagandat ja eristada seda reklaamist ja objektiivsest informatsioonist.</p> <p>Õpilased omandavad teadmisi propaganda ajaloo kohta, ning mõistavad kuidas propaganda on kujundanud erinevaid ajaloolisi sündmusi.</p> <p>Õpilased arendavad kriitilist mõtlemist ja analüüsioskusi, mis võimaldavad neil tuvastada ja hinnata propagandat kaasaegses meedias ning teha teadlikke järeldusi selle mõju kohta.</p> <p>Õpilased rakendavad oma teadmisi, luues ja analüüsides propagandamaterjale ning osalevad aruteludes.</p>	
Hindamine	Protsessihinded on kõik ühe kaaluga. Kokkuvõtvalt hinnatakse kursust hinnetega „väga hea“ (5), arvestatud (A) või mitteamestatud (MA).	
Õppematerjalid	TERA-sse lisatud töölehed, paljundusmaterjalid, tunniesitlused	
Soovituslik kirjandus	Mõtterelv. Propaganda ajalugu vanaajast tänapäevani. Philip M. Taylor. Riigikaitse raamatukogu, 2011. „1984“ George Orwell. Propaganda technique in the World War. Harold D. Lasswell. 2013 (maakonna raamatukogus on ka varasemaid trükke).	
Kursuse väljund	Õpilane saab rakendada teadmisi ja oskuseid teistes õpitavates ainetes.	

Ainevaldkond	Valikkursus
Kursuse nimetus	Rootsi keel I

Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.	
Vastutav õpetaja	Knud Jessen	
Kursuse lühikirjeldus	<p>Mina ja teised (enesetuvustus, tervitamine, perekond, sõbrad ja tuttavad). Kodu ja kodukoht (kodu, kodukoht, pereelu). Riigid ja nende kultuur (rootsi linnad, regioonid, järved, mäed jm). Igapäevane rutiin, õppimine ja töö (igapäevased tegevused, ametid). Vaba aeg (hobid ja huvid).</p> <p>Keelestruktuure ja hääldust õpitakse integreeritult erinevate osaoskustega vastavalt vajadusele, arvestades seda, milliseid konkreetseid oskusi õpilane vajab selleks, et suhtlemisel, lugemisel, kuulamisel ja kirjutamisel toime tulla.</p> <p>Käsitletakse järgnevaid keelestruktuure:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lauseõpetus (sõnajärg lihtlauses ja küsimuses, lühivastused); • tegusõnad (algvorm, olevikuvorm, mõned partikelverbid); • nimisõnad (grammatiline sugu, määramata ja määrav vorm); • asesõnad (isiklikud asesõnad, näitavad asesõnad); • omadussõnad ja määrsõnad (omadussõnad ainsuses, koha-, viisi- ja ajamäärsõnad); • eessõnad (eessõnad aja- ja kohamäärusega, eessõnad töökohaga). 	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms)
	21	<p>Õpetaja juhendatud tund koolis.</p> <p>Teemad: mina, pere, sõbrad, kool, tervitamine, igapäevased tegevused, vabaaja tegevused, ametid, arvud.</p> <p>Foneetika: häälikud ja hääldus.</p> <p>Keelestruktuurid: tegusõna olevikuvorm; lihtlause ehitus; eitamine; nimisõna umbmäärane ja määrav vorm; mitmus; eessõnad på, i, från, till; isiklikud asesõnad.</p> <p>Kultuur ja ühiskond: Rootsi koolisüsteem, jõulud Rootsis.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mõistab väga lihtsaid igapäevaseid väljendeid ja lühikesi lauseid. • Kasutab õpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase, et oma vajadusi rahuldada. • Oskab väga lühidalt tutvustada ja iseloomustada iseennast ning tutvuda teistega. • Reageerib adekvaatselt, kui vestluspartner räägib aeglaselt ja selgelt ning on valmis aitama. • Kasutab otstarbekalt teabeallikaid vajaliku informatsiooni leidmiseks. • Tunneb huvi rootsi kultuuri vastu ja on omandanud esmaseid teadmisi selle kohta. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Suhtub positiivselt rootsi keele õppimisse. • Kasutab keele omandamiseks sobivaid õpioskusi ja teadmisi teistest õppeainetest. • Seab eesmärged ja hindab nende saavutuse taset ning vajaduse korral muudab oma õppestrateegiat. • Teeb sihiteadlikult koostööd kaasõpilaste ja õpetajaga.
Hindamine	<p>Kursusehinne on mitteeristav (5/A/MA) ja moodustab alljärgnevalt: Kursuse lõpul pannakse välja kolm hinnet 5-palli süsteemis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. aktiivsus ja keelekasutus õppetöös, 2. kokkuvõtte iseseisvatest töödest, 3. terve kursuse materjali hõlmav kontrolltöö. <p>Kursusehinne on „5”, kui vähemalt kaks hinnet on „5” ja kolmas on vähemalt „4”.</p> <p>Kursusehinne on „A”, kui vähemalt kaks hinnet on positiivne (st „3” või parem).</p> <p>Kursusehinne on „MA”, kui rohkem kui üks hinne on negatiivne.</p> <p>Hindamine toimub kujundavalt. Enamasti algab tund kordamisülesandega, mis hõlmab kõike varem õpitut ja mis annab õpilasele võimalust ise hinnata oma teadmisi ja oskusi. Kujundava hindamise kaudu ergutatakse õpilast keskenduma rohkem õppeprotsessile ja mitte ainult õpitulemusele ning seeläbi toetatakse õpilase arengut iseseisvaks õppijaks. Kursuse jooksul antakse koduseid töid, mida võib õpetaja poolt antud tagasiside põhjal pidevalt parandada.</p>
Õppematerjalid	<p>Õpetaja koostatud materjal, mis põhineb järgnevatel allikatel:</p> <p>Scherrer, P.L., Lindemalm, K. 2021. Rivstart A1+A2, Natur & Kultur. Stockholm.</p> <p>Ballardini, K. jt. 2003. Nya Mål 1, Natur & Kultur. Stockholm.</p> <p>Nyborg, R. jt. 2001. Svenska utifrån, Svenska Institutet.</p> <p>Göransson, U., Lindholm, H.. 2002. Nybörjarsvenska, Folkuniversitetets förlag, Lund.</p> <p>Veebileheküljedest https://svenskanu.fi ja https://8sidor.se/</p>
Kursuse väljund	Rootsi keele oskus A1 tasemel.

Ainevaldkond	Valikkursus
Kursuse nimetus	Rootsi keel II
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.
Vastutav õpetaja	Knud Jessen
Kursuse lühikirjeldus	Mina ja teised (huvid ja eelistused, välimus ja iseloom, ühised tegevused, perekondlikud sündmused ja tähtpäevad). Kodu ja kodukoht (kodukoha pärimused, linn ja maa). Riigid ja nende kultuur (maad, riigid ja rahvad, rootsi tähtpäevad, traditsioonid ja kombed, kultuuriline

	<p>mitmekesisus). Igapäevane rutiin, õppimine ja töö (koolielu ja õppimine, toitumine, tervis). Vaba aeg (sport, meedia, reisimine).</p> <p>Keelestruktuure ja hääldust õpitakse integreeritult erinevate osaoskustega vastavalt vajadusele, arvestades seda, milliseid konkreetseid oskusi õpilane vajab selleks, et suhtlemisel, lugemisel, kuulamisel ja kirjutamisel toime tulla.</p> <p>Käsitletakse järgnevaid keelestruktuure:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lauseõpetus (lauseliigid, sidesõnad); • tegusõnad (mineviku- ja tulevikuvormid, modaal- ja abitegusõnad, partikelverb); • nimisõnad (mitmuse määramata ja määrav vorm, ebareeglipärased nimisõnad); • asesõnad (omastavad asesõnad, umbisikulised asesõnad); • omadussõnad ja määrsõnad (määramata ja määrav vorm ainsuses ja mitmuses, omadussõna öeldistäidena, oleviku ja mineviku kesksõna, määrsõna moodustamine omadussõnast); • eessõnad (tavalisemate eessõnade kasutamine, eessõnafraasid). <p>Õppetegevus</p> <p>Rõhk on esmase sõnavara omandamisel ja eriti esimesel kursusel hääldusel. Kasutatakse kommunikatiivse keeleõppe põhimõtteid ning aktiivõppemeetodeid. Rakendatakse paaris- ja rühmatööd ning õpilasi ergutatakse suhtlema juba alguses võimalikult palju rootsi keeles. Teadmiste kinnistamiseks kasutatakse kordamist ja seostamist. Õppematerjalina kasutatakse enamasti lühikesi dialooge, tekste, helifaile, videoid ning pilte. Keelestruktuuride õppimiseks analüüsitakse lauseid ja lühikesi tekste.</p>	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms)
	21	<p>Õpetaja juhendatud tund koolis.</p> <p>Teemad: aastaajad ja ilm; järgarvud ja kuupäevad; kellaajad; Haapsalu, Läänemaa ja Eesti; igapäevased väljakutsed; tunnend; kirja kirjutamine; loodus.</p> <p>Keelestruktuurid: tegusõna minevikuvorm, ajamäärused, omastav, omastavad ja enesekohased asesõnad, käsud.</p> <p>Kultuur ja ühiskond: Rootsi lähiajalugu, tuntud rootslased.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mõistab lihtsate vestluste, sõnumite ja tekstide sisu õpitud temaatika piires. • Koostab lihtsaid tekste õpitud temaatika piires või mudeli järgi. • Tuleb toime lihtsates igapäevastes suhtlusolukordades. • Suudab ise alustada vestlust ja reageerib adekvaatselt, kui vestluspartner räägib aeglaselt ja selgelt ning on valmis aitama. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab otstarbekalt teabeallikaid vajaliku informatsiooni leidmiseks. • Tunneb huvi rootsi kultuuri vastu, on omandanud esmaseid teadmisi selle kohta ja oskab seda võrrelda oma kodumaa kultuuriga. • Suhtub positiivselt rootsi keele õppimisse. • Kasutab keele omandamiseks sobivaid õpioskusi. • Seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega. • Seab eesmärged ja hindab nende saavutuse taset ning vajaduse korral muudab oma õppestrateegiat. • Teeb sihiteadlikult koostööd kaasõpilaste ja õpetajaga. <p>Teise kursuse lõpus on rahuldavaks õpitulemuseks kõikides osaoskustes tase A1.1; heaks õpitulemuseks on kõikides osaoskustes tase A1.2. Väga hea õpilane võib saavutada kuulamises ja lugemises ka taseme A2.1. Osaoskuste taseme kirjeldusi vt võrrele ainekvast.</p>
Hindamine	<p>Kursusehinne on mitmeeristav (5/A/MA) ja moodustab alljärgnevalt: Kursuse lõpul pannakse välja kolme hinnet 5-palli süsteemis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. aktiivsus ja keelekasutus õppetöös, 2. kokkuvõtte iseseisvatest töödest, 3. terve kursuse materjali hõlmav kontrolltöö. <p>Kursusehinne on „5”, kui vähemalt kaks hinnet on „5” ja kolmas on vähemalt „4”.</p> <p>Kursusehinne on „A”, kui vähemalt kaks hinnet on positiivne (st „3” või parem).</p> <p>Kursusehinne on „MA”, kui rohkem kui üks hinne on negatiivne.</p> <p>Hindamine toimub kujundavalt. Enamasti algab tund kordamisülesandega, mis hõlmab kõike varem õpitut ja mis annab õpilasele võimalust ise hinnata oma teadmisi ja oskusi. Kujundava hindamise kaudu ergutatakse õpilast keskenduma rohkem õppeprotsessile ja mitte ainult õpitulemusele ning seeläbi toetatakse õpilase arengut iseseisvaks õppijaks. Kursuse jooksul antakse koduseid töid, mida võib õpetaja poolt antud tagasiside põhjal pidevalt parandada.</p>
Õppematerjalid	<p>Õpetaja koostatud materjal, mis põhineb järgnevatel allikatel: Scherrer, P.L., Lindemalm, K. 2021. Rivstart A1+A2, Natur & Kultur. Stockholm. Ballardini, K. jt. 2003. Nya Mål 1, Natur & Kultur. Stockholm. Nyborg, R. jt. 2001. Svenska utifrån, Svenska Institutet. Göransson, U., Lindholm, H.. 2002. Nybörjarsvenska, Folkuniversitetets förlag, Lund. Veebileheküljedest https://svenskanu.fi ja https://8sidor.se/</p>
Kursuse väljund	Rootsi keele oskus A1-A2 tasemel.

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Praktiline eesti keel	
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.	
Vastutav õpetaja	Maret Järveots	
Kursuse lühikirjeldus	Kursus on mõeldud õpilastele, kelle kodune keel ei ole eesti keel. Kursuse jooksul õpitakse täiendavalt eesti keelt, et toetada suutlikkust õppida teisi aineid eesti keeles. Eelduseks on aineõpetaja ning eesti keele õpetaja koostöö.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	21	<p>Üldteemaks on „Mina ja maailm”. Alateemad on igapäevaelus omavahel läbi põimunud. Erinevate teemade kaudu saab õpilane võrrelda Eesti ja teiste maade kultuuriruumi. Teemasid käsitledes peetakse silmas kursuse keeletaset, õppesisu, õpitulemusi, võttes arvesse teemade päevakohasust, õpilase huve ning kogemusi.</p> <p>Õpetuses kasutatakse kommunikatiivse keeleõppe põhimõtteid. Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Kommunikatiivset keeleoskust arendatakse kuulamise, lugemise, rääkimise, kirjutamise kaudu.</p> <p>Keele struktuuri õpitakse kontekstis, järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamise ja grammatiliselt õige keelekasutuseni.</p> <p>Rakendatakse jätkuvalt paaris- ja rühmatööd, toetatakse eestikeelse suhtlus- ja esinemisoscuse väljakujunemist, kasutades selleks väitlusi suhtlusportaale jne.</p> <p>Suheldakse ainult eesti keeles.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma. • Suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejaga spontaanselt ja ladiusalt. • Loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti. • Selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi; suudab teha üldistusi ning kokkuvõtteid. • Arvestab eesti kultuurinorme ja -tavasid. • Tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ja trükimeediat, vaatab filme, telesaateid ja teatrietendusi ning kuulab raadiosaateid. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatuid, internetti) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades. • Omandab keeleoskuse, mis võimaldab avalikult esineda; • Seab õpieesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja muudab vajaduse korral oma õpistrateegiaid: • Seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega.
Hindamine	<p>Õpitulemusi hinnates lähtutakse gümnaasiumi riikliku õppekava üldosast ning teistest hindamist reguleerivatest õigusaktidest.</p> <p>Õpilasele tuleb selgitada, et hindamine on õppe loomulik osa ning hõlmab nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist.</p> <p>Kursuse õpitulemuste põhjal hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult, andes õpilasele adekvaatset tagasisidet. Ülesande eesmärgist lähtudes hinnatakse kas ühte kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, ülesehitust, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust). Õpetaja ning kaasõpilased annavad tagasisidet õpilase tugevate külgede ja vajakajäämistele kohta ning teevad ettepanekuid edaspidisteks õpilase arengut toetavateks tegevusteks (nt vastastikune hindamine). Õpilane märkab oma edusamme ja oskab kasutada saavutatut edasisel õppimisel. Ta seab ise endale õpieesmärke ning annab oma teadmistele ja oskustele hinnanguid. Õpilasel peab olema võimalus selgusele jõuda oma keeleoskustasemes. Selleks võib õppeaasta algul ja lõpul teha erinevaid osaoskusi hõlmava testi, et anda tagasisidet ning seada eesmärke.</p>
Õppematerjalid	<p>Haridus- ja Noorteameti kodulehekülg https://harno.ee/eksamid-testid-ja-uuringud/eksamid-testid-ja-lopudokumendid/riigieksamid Kitsink, M. 2019. Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1. osa B2.1 ja 2. osa B2.2, töövihik 2. osa B2.2 Sõnajalaõis sõnakaardid Keelesaade „Keelekõdi”</p>
Kursuse väljund	Ettevalmistus eesti keele valdamiseks B2 tasemel.

Ainevaldkond	Valikkursus
Kursuse nimetus	Vene keele tasanduskursus
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.
Vastutav õpetaja	Tiiu Soostar
Kursuse lühikirjeldus	Vene keele esimestel õppetundidel tundsid, et sinu teadmised ei olnud piisavad, et olla samal tasemel oma klassikaaslastega: ära muretse, registreeru kursusele ja omanda selle keele grammatika põhialused. Käsitleme olulisi teemasid, nagu käänamine, tegusõnade pööramine,

	asesõna käänamine, küsimuste esitamine, sidesõnad ja palju muud, millest sa tundsid puudust ning oled huvitatud kordamisest.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
		Korratakse põhikoolis õpitud grammatika põhireegleid: nimisõna sugu, nimisõna ainsus ja mitmus, omadussõna, asesõna, tegusõnade pööramine. Perioodi jooksul korratakse kõik reeglid, mis on seotud käänetega.
	1	Nimisõna. Sugu. (Reeglid, harjutused, sõnavara).
	1	Nimisõna. Mitmus. (Reeglid, harjutused, sõnavara).
	1	Omadussõna. (Reeglid, harjutused, sõnavara).
	1	Isikuline asesõna. (Reeglid, harjutused, sõnavara).
	1	Omastav asesõna. (Reeglid, harjutused, sõnavara).
	1	Näitav asesõna. (Reeglid, harjutused, sõnavara).
	1	Põhiarvsõna. (Reeglid, harjutused, sõnavara).
	1	Järgarvsõna. (Reeglid, harjutused, sõnavara).
	1	Tegusõna. I. pöördkond. (Reeglid, teksti lugemine).
	1	Tegusõna. II. pöördkond. (Reeglid, teksti lugemine).
	1	Tegusõna. Minevik. (Reeglid, teksti lugemine).
	1	Tegusõna. Tulevik. (Reeglid, teksti lugemine).
	1	Tegusõna. Käskiv kõneviis. (Reeglid, teksti lugemine).
	1	Tegusõna aspektid: HCB-CB (Reeglid, harjutused).
	1	Käänamine: Предложный падеж (Reeglid, tekst).
	1	Käänamine: Винительный падеж (Reeglid, tekst).
	1	Käänamine: Дательный падеж (Reeglid, tekst).
	1	Käänamine: Родительный падеж (Reeglid, tekst).
1	Käänamine: Творительный падеж (Reeglid, tekst).	
1	Määrsõna. (Reeglid, harjutused, sõnavara).	
1	Sidesõna. (Reeglid, harjutused, sõnavara).	
Kursuse õpitulemused	Kursuse lõpuks õpilane <ul style="list-style-type: none"> • Mõistab grammatika reegleid ning täiendab oma keeleteadmisi. • Koostab lauseid, oskab kasutada õpitud sõnavara õiges grammatika vormis. • Oskab vastata lihtsatele küsimustele ning esitada samalaadseid küsimusi õpitud sõnavara ja lausemallide piires. • Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav. • Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus jne). 	
Hindamine	Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangutega. Kokkuvõtvalt hinnatakse kursust arvestatud (A) või mittearvestatud (MA).	
Õppematerjalid	Mangus, I. 2008. Vene keele õpik algajale ja taasalustajale. TEA Kirjastus. Mangus, I. „Давай“ grammatika gümnaasiumile.	

	Максимова, А. Л. 2005. Корректировочный курс русской грамматики. Санкт-Петербург “Златоуст”. Õpetaja otsitud paljundatud ülesanded, materjalid, töölehed.
Soovituslik kirjandus	Kotovitš, I. 2005. Vene keele õpik keeltekoostööle ja -kursustele. Koolibri. Birjukova, I. Moissejenko, I. 2006. Vene keele harjutusvara. TEA Kirjastus.
Kursuse väljund	Ettevalmistus vene keele valdamiseks B1 tasemel.

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Vene keele intensiivõpe	
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.	
Vastutav õpetaja	Tiiu Soostar	
Kursuse lühikirjeldus	Intensiivõppe kursusel toimub õpe keelekümbluse põhimõtetel ja intensiivsemalt. Peamine rõhk on asetatud sõnavara laiendamisele, keelest arusaamisele ja pädeva kõne keele omandamisele. Kursus on mõeldud kõigile huvilistele.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
		Õppetöö toimub nii grupitöö kui paaritööna – kasutades erinevaid mängulisi võtteid, mis on suunatud praktilise keeleoskuse arendamiseks esimesest tunnist alates.
	1	Tutvus.
	1	Telefonikõne.
	1	Haapsalu kohvikus.
	1	Külas.
	1	Tänaval.
	1	Jalutuskäik Haapsalu linnas.
	1	Ostukeskuses.
	1	Perekond.
	1	Kodu, maja, korter.
	1	Õpingud. Raamatukogu.
	1	Vaba aeg ja hobi.
	1	Spot.
	1	Muusika.
	1	Haapsalu ja muusika.
	1	Kino.
	1	Teater.
	1	Muuseum. Maaligalerii Haapsalus.
	1	Sõidud. Reisisid.
1	Apteegis.	
1	Arsti juures.	

	1	Äritegevus. Ettevõtlus Haapsalu linnas.
Kursuse õpitulemused	Kursuse lõpuks õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Saab üle keelebarjäärist ja suureneb julgus vene keeles suhelda. • Saab selgeks elementaarsed nõ „kõnegrammatika“ lähtekohad ja oskab neid suhtlemisel rakendada. • Oskab loovalt enda mõtteid nii lihtsustada, et saab neid väljendada ka piiratud sõnavara kasutades. • Veendub, et tõepoolest igäüks saab hakkama ja ka tema oskab end kas või osaliselt vene keeles väljendada. 	
Hindamine	Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangutega. Kokkuvõtvalt hinnatakse kursust arvestatud (A) või mittearvestatud (MA).	
Õppematerjalid	Vissak, H. 2008. Vestmik. Dialogist dialogini. OÜ Agitaator. Ермаченкова, В. С. 2006. Слово. Пособие по лексике и разговорной практике. Санкт-Петербург “Златоуст”. Metsa, A. Vissak, H. 1994. Vestleme. Suhtlemissõnastik. Koolibri. Õpetaja otsitud paljundatud ülesanded, materjalid, töölehed.	
Soovituslik kirjandus	Kotovitš, I. 2005. Vene keele õpik keeltekoostööle ja -kursustele. Koolibri. Mangus, I. 2008. Vene keele õpik algajale ja taasalustajale. TEA Kirjastus.	
Kursuse väljund	Ettevalmistus vene keele valdamiseks B1 tasemel.	

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Eetika	
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.	
Vastutav õpetaja	Karl Hein	
Kursuse lühikirjeldus	Eetika on filosoofia haru, mis juurdleb mõistete „hea“, „halb“, „õige“ ja „väär“ tähenduse üle ning üritab vastata küsimusele – kuidas peab inimene käituma. Kursus on mõeldud neile, keda huvitavad filosoofia, kultuur, ajalugu ja sügavamate elumõttele küsimuste üle arutlemine. Esmalt tutvutakse eetika ajaloo ja erinevate filosoofide käsitlemisega eetikast. Seejärel võetakse vaatluse alla erinevad eetilised dilemmad ning konkreetsed eetilised küsimused: meditsiinieetika, keskkonnaeetika, teaduseetika, religioon ja eetika jne.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	1 tund	Sissejuhatus: mis on eetika?
	5-7 tundi	Eetika ajalugu. Eetika ja religioon, eetika ja filosoofia. Kristlik eetika, ida religioonide eetika. Moraalirelativism, vooruseetika, deontoloogiline

		eetika ning kategooriline imperatiiv, utilitarism, äärmuslikud eetikateooriad. Sokrates, Aristoteles, Kant, Bentham, Mill, Nietzsche, Marx.
	13-15 tundi	Praktiline eetika. Erinevad valdkonnad, teemad ja küsimused eetikas, näiteks: meditsiinieetika, eutanaasia, abort, kloonimine, bioeetika, geneetiline modifitseerimine. Keskkonnaeetika, loomaeetika, ärieetika, tehnoloogia ja eetika, meedia ja eetika, sotsiaaleetika. Teemad võivad varieeruda ja muutuda, sõltuvalt õpilaste huvidest.
Kursuse õpitulemused	<p>Eetika õpetamisega taotletakse, et õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, millega tegeleb eetika, saab aru eetika olemusest ja tähtsusest. • Mõistab religiooni, kultuuri ja ühiskonna mõju eetikale. • Tunneb filosoofilise eetika kujunemislugu antiikajast uusaja lõpuni. • Teab olulisemaid eetikaga tegelenud filosoofe, nagu näiteks Immanuel Kant, Jeremy Bentham, Friedrich Nietzsche, Peter Singer. • Tunneb olulisimaid eetikateooriaid nagu näiteks moraalirelativism, vooruseetika, deontoloogiline eetika, utilitarism ning äärmuslikud eetikateooriad. Oskab neid eetikateooriaid rakendada ning neist lähtuvalt läheneda eetikaküsimustele. • Teab, millised on peamised eetikaküsimused, mis on seotud meditsiini, keskkonna, tehnoloogia, teaduse ja äriaga. • On kujundanud välja oma isiklikud seisukohad olulisimates eetikat puudutavates küsimustes. • Oskab analüüsida näitejuhtumeid elu ja eetika küsimustest ning oskab nende üle arutleda. • Tunneb ja kasutab kontekstis mõisteid eetika, moraal, teoreetiline eetika, praktiline eetika, utilitarism. 	
Hindamine	<p>Hindamise aluseks on kaks kontrolltööd (Esimene kontrolltöö eetika ajaloo kohta ning teine kontrolltöö praktilise eetika küsimuste kohta), lisaks ka kirjalikud kodused ülesanded ning erinevad tunniülesanded. Kõik hinded on võrdse kaaluga.</p> <p>Hindamine on mitmeeristav. Kursusel on võimalik saada hindeid „MA” (mittearvestatud), „A” (arvestatud) ning „5” (väga hea). Selleks, et saada hinnet „A”, peab vähemalt 50% hinnetest olema sooritatud hindele „A” või „5”. Selleks, et saada hinnet „5”, peab vähemalt 90% hinnetest olema sooritatud hindele „5”.</p>	
Õppematerjalid	<p>Õpetaja poolt tunnis jagatud tekstid. Tartu Ülikooli eetikaveebi kodulehekülg www.eetika.ee</p>	
Soovituslik kirjandus	<p>Louis P. Pojman, „Eetika. Õiget ja väärast avastamas”. Tõlkinud Tatjana Hallap. Eesti Keele Sihtasutus, 2005.</p>	
Kursuse väljund	<p>Kursus toetab osalemist filosoofiaolümpiaadil.</p>	

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Loovkirjutamine	
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.	
Vastutav õpetaja	Monika Undo	
Kursuse lühikirjeldus	Kuidas kirjutada paremini? Kuidas end hästi väljendada? Kuidas saada üle kirjutamiskrambist? Kuidas toita loovust? Nendele küsimustele otsitakse kursuse käigus vastust. Loovkirjutamises on esmatähtis loomeprotsess, mitte tulemus. Kursuse jooksul luuakse erinevaid tekste nii individuaalselt, paaris kui ka rühmas, külastatakse inspireerivaid paiku Haapsalus, kohtutakse inimestega, kelle jaoks loov olemine on osa igapäevatööst. Kursuse lõpus peaksime jõudma tõdemuseni, et kirjutada on tegelikult mõnus.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	2	Loovus ja loovkirjutamine. Loovuse olemus, enda loovuse kaardistamine. Mis on loovkirjutamine. Kas trükkida või kirjutada käsitsi. Valge paberi hirm. Kuidas saada paremaks kirjutajaks. Inspiratsiooni leidmine ja materjali kogumine. Kuidas luua kirjutamisharjumust.
	2	Sõnavara rikastamine. Kuidas arendada sõnavara, erinevad keeleinfoallikad sõnade leidmiseks, sõnade kogumine. Erinevad praktilised ülesanded, mis rikastavad sõnavara.
	3	Tegelased tekstis ja vaatepunkt. Kuidas luua tegelast, mis teeb ühest tegelasest hea tegelase, kuidas panna tegelasele head ja tabavat nime. Töö tekstidega, praktilised ülesanded. Tuntud tegelased, nt muinasjututegelased uutes olukordades.
	2	Kirjeldamine. Kuidas teha kirjeldust, kirjelduste lugemine ja analüüs. Kuidas kirjeldada lõhnu, helisid. Praktilised ülesanded.
	4	Teksti ülesehitus, terviklikkus ja sidusus. Kuidas alustada lugu, kuidas lõpetada. Mis on augud tekstis, kuidas neid täita, näidete lugemine, kuidas hoida loos pinget. Praktilised ülesanded.
	2	Tekstimängud - fantaasia ja kujutlused. Millised võimalused on tekstiga mängida, erinevate võimaluste analüüs. Praktilised ülesanded.
	1	Pealkirjastamine. Mis on hea pealkirja saladus, erinevad ülesanded pealkirjadega, oma loo pealkirjastamine.

	1	Dialoog. Kuidas kirjutada dialoogi, kuidas tuua dialoogi kaudu esile tegelase olemust, näidete lugemine. Praktilised ülesanded.
	1	Kirjanduskohvik. Kuidas kasutada loovust erinevates olukordades, nt turunduses.
	3	Külalised ja klassivälised tunnid. Kursusel on u 4 tundi, kus on erinevad külalised, kus külastatakse loovust toitvaid paiku. Külaliste valik on seotud hetkel aktuaalsete temadega.
Kursuse õpitulemused		Kursuse lõppedes õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Mõtleb loovalt ja teadvustab oma loomingulist protsessi. • Valdab algteadmisi teksti kompositsioonist ja selle põhimõtetest. • Suudab väljendada ennast kirjaliku teksti abil. • Erinevate loovkirjutamise tehnikate valdamine. • Oskab analüüsida nii oma kui võõrast teksti.
Hindamine		Kursusel on võimalik saada „MA” (mittearvestatud), „A” (arvestatud) ning „5” (väga hea). Hinde „5” saab õpilane silmapaistvate tööde eest, mis teistest eristuvad. Lisaks sõnaline kirjalik tagasiside Stuudiumis kogu kursuse jooksul.
Õppematerjalid		Contra, Mõttus, I. 2021. Luule on mäng. Frey, J.N. 2012 Kuidas kirjutada neetult head raamatut. Hango, K. 1993. Kuidas vannitada dinosaurust. Jakobson, A. 2020. Önnepäevik. Kallas, E. 2015. Loovustehnikad: 99 viisi ideede leidmiseks. Kaus, J. jt 2018. Stiiliharjutused. Künnapas, H. 2020. Kuidas 30 päevaga romaani kirjutada? Lips, M., Mäekivi, Ü. 2011. Loovus. Ojakäär-Kitsing, J. 2018. Pai lapse loovusele. Perec, G. 2008. Mõelda/liigitada ja teisi tekste. Undo, M. 2019. Loovkirjutusülesannete vihik. Õppekaardid: Kolsar, K., Kurema, K. 2021. Kõnekas kirjavahemärk. Vippa rahvajutukaardid. Sünonüümisõnastik https://arhiiv.eki.ee/dict/sys/?_gl=1*4llul7*_ga*MTM0NTE2MzU4NS4xNzI3NjI0MDMw*_ga_29BPDGCX12*MTcyODM4MzZMC4xNC4xLjE3MjgzODM3NTkuNTcuMC4w ÕS ja Sõnaveeb Erinevad jututäringud.
Soovituslik kirjandus		Drakadeemia koduleht https://drakadeemia.ee/ Jutupliiats https://jutupliiats.weebly.com/autorid Loovkirjutamine https://sites.google.com/site/loovkirjutamisest/loovkirjutamine?authuser=0 Ajakiri Looming, Vikerkaar, Värske Rõhk.

Kursuse väljund	Kooli esindamine loomekonkurssidel (maakondlikud, vabariiklikud), parema kirjutamisoskuse saavutamine, mis aitab edasistes tegemistes. Kursuse läbinu oskab märgata, talletada ja tekstides sünteesida detaile, aistinguid ja emotsioone, hinnata sõna variatiivseid kasutusvõimalusi.
------------------------	--

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Riigikaitse laager	
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi välilaagri formaat.	
Vastutav õpetaja	Jüri Tõnisma	
Kursuse lühikirjeldus	<p>Eelduseks on riigikaitse I kursuse läbimine. Kursus korraldatakse 2,5 päevase välilaagrina. Välilaagris kinnistatakse praktiliselt I kursusel õpitut. Väljaõppe läbiviimisesse kaasatakse sisejulgeolekuga seotud struktuure (Päästeameti tuletõrjemeeskond, Naiskodukaitse, Pommigrupp). Võimalusel kaasatakse liitlasüksus (väljaõppe-meeskond). Kõik praktilised harjutused tehakse jao koosseisus. Teoreetilisi teadmisi harjutatakse ja kinnistatakse tegevuse käigus. Õpitakse majutuse (sh hügieenialade) rajamist ja toitlustuse korraldamist välitingimustes ning individuaal- ja allüksuse varustuse kasutamist. Harjutatakse erineval maastikul orienteerumist kompassi ja kaardiga valgel ning pimedal ajal. Praktiline esmaabi hõlmab tegevuste harjutamist simuleeritud õnnetuspaigal ning elupäästvat ja jätkuvat esmaabi. Õpitakse laskurikursuse elemente lihtsustatud kujul (maskeerimine/varjumine, liikumisviisid, side, laskeharjutus). Eesmärk on tutvuda kaitseväge rutiini ja päevaplaaniga. Harjutatakse riviõpet läbi õppekohtadevahelise liikumise ja rivistuste. Laskeharjutusest osavõtt on vabatahtlik.</p>	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms)
	2	Esmaabi
	3	Relva ja -laskeõpe
	2	Tuleohutus
	2	Lõhkemata lõhkekehad, pommioht ja miinid.
	5	Topograafia, orienteerumine
	1	Sideõpe
	1	Kriisiõpe
	1	Sõduri välioskused (maskeerimine ja varjumine)
	6	Välitoitlustus
	12	Välimajutus
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rajab välitingimustes majutus-, söögi- ja hügieenialad. • Järgib välitingimustes toitlustamise ja hügieeni reegleid. • Oskab välitingimustes valmistada sooja toitu (sh kasutada kuivtoidupakki). • Tunneb meetmeid, kuidas ära hoida reostust looduses ning metsatulekahjude teket. • Kasutab välitingimustes hakkamasaamiseks vajalikku üksikisiku ja meeskonna varustust otstarbekohaselt ja õigesti. • Orienteerub üksi ja mitmekesi kaardi ja kompassi järgi vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul valgel ja pimedal ajal. • Tunneb õist orienteerumist piiravaid tegureid. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab üldiseid esmaabivõtteid erakorralise haigestumise, mürgistuse või õnnetusjuhtumi korral. • Tunneb erinevaid kannatanu transportimise võtteid. • Kasutab käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid. • Järgib relva ja laskemoonaga ümberkäimise ohutuseeskirju ja -nõudeid. • Käitub lasketiirus turvaliselt laskmiskäskluste järgi. • Võtab iseseisvalt laskeasendeid ja kasutab õiget päästmistehnikat. • Sooritab ohutult tiirulaskmise praktilisi harjutusi juhendaja kontrolli all. • Teab materjalide süttimise tingimusi ja tunneb ära tulekahju tekkimise olukorrad, oskab kasutada käepäraseid tulekustutusvahendeid ja tulekustutit. • Oskab käituda pommiohu korral või avastatud lõhkekeha mõjupiirkonnas, oskab teatada olukorrast 112-le. • Oskab mõõta ja hinnata vahemaid maastikul. • Teab maskeerimise põhimõtteid. • Teab erinevaid taktikalisi liikumisviise. • Teab sidepidamise reegleid ja oskab kasutada käsiraadiojaama. • On tutvunud KV erinevate käsitulelrelvadega. • Teab hädaolukorraks vajaliku varustuskomplekti sisu.
Hindamine	Hindamine on mitmeeristav. Kursusel on võimalik saada hindeid „MA” (mittearvestatud), „A” (arvestatud) ning „5” (väga hea).
Õppematerjalid	Sõduri käsiraamat 2015 https://elukutse.ee/wp-content/uploads/sites/4/S6duri_K2siraamat_2015_web.pdf Riigikaitse õpik 2024 https://kra.ee/riigikaitseopetus/riigikaitseopetuse-oppematerjalid/
Soovituslik kirjandus	Toomse, R. 2021. Maakaitse käsiraamat. Kaitseliit. Ajakirjad Sõdur ja Kaitse Kodu. Sõdurileht.
Kursuse väljund	Õpilasel on eeldused saada edukalt hakkama ajateenistuses ja on omandanud oskused hakkamasaamiseks kriitilistes olukordades (tulekahju, pommioht, eksimine, kriis).

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Jätkusuutlik majandus	
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.	
Vastutav õpetaja	Rea Raus	
Kursuse lühikirjeldus	<p>Kursus annab ülevaate tänases maailmas kesksel kohal olevatest probleemidest, mis seonduvad majanduse, ühiskondlike teemade ning oluliste keskkonnaküsimustega. Õppija uurib ja saab ülevaate olulisematest rahvusvahelistest initsiatiividest ja strateegiatest, mida globaalsed ühendused on algatanud majanduse ümberkujundamiseks, kestliku arengu eesmärgil. (ÜRO, Maailmapank, Euroopa Liit). Milline saab olema tuleviku majandus, kuidas leida enda koht selles - kõike seda arutatakse ühiselt erinevate teaduspõhiste faktide ning visioonide alusel. Tutvutakse säästva tootmise ja tarbimise põhimõtetega ning uuritakse kinnist tootmistsükli. Õppija saab ülevaate erinevatest loodusteadlikkuse tasemetest ning oskab etteantud mudelite alusel ka enda hoiakuid ning arusaamu analüüsida. Kursuse käigus toimub palju arutelusid, debatte ning info analüüsimist ning sünteesimist.</p>	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms)
	4	Jätkusuutliku arengu/kestlikkuse filosoofilised lähtealused. Mis on õnneliku elu eeldus ning kuidas on see seotud majanduse ja looduskeskkonnaga. ÜRO, EL ja Eesti tähtsamad jätkusuutlikkust käsitlevad arengustrateegiad. Strateegiliste dokumentide analüüs ja kokkuvõtted. Kontaktunnid, arutelud, analüüs.
	3	Mehhanistlik vs ökoloogiline maailmapilt. Erisused ning avaldumine reaalses elus. Erinevate majandusvaldkondade arengute võrdlus mehhanistlikust või ökoloogilisest vaatepunktist. Holistlik organisatsiooni juhtimine.
	5	Uued arengud erinevates majandusvaldkondades – energeetika, metsandus, keskkonnasõbralik toidutootmine. Info otsimine, analüüs, ettekanded, arutelu. Kontaktunnid, seminar.
	1	Uudiseid meilt ja mujalt – jätkusuutliku majanduse kontekstis. Päevakajaliste majandussündmuste ja majandusuudiste analüüs. Arutelu. Kontakt tund.
	3	Säästvad majanduslahendused, parimad praktikad ja näited Eestist ja maailmast. Kinnine tootmistsükkel. Kontakt tund, grupitööd. Videotund.
	3	Ettevõtete ökoloogiline jalajälg. Keskkonnamõju arvestamine. Keskkonnaalane seadusandlus, mida peavad ettevõtted arvestama.
	1	Külalisesineja tund (valdkonna tuntud ekspert). Külalistund.
	1	Kursuse kokkuvõte, lõpuessee (arutlev essee kursuse sisu teemadel). Kontakt tund.

Kursuse õpitulemused	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb säästva arengu ja keskkonnakaitse põhimõtteid ning oskab neid aruteludes analüüsida. • Omab eeldusi näha ja analüüsida erinevate majandushuvide taustal olevaid väärtussüsteeme ja hoiakuid. • Teab peamisi majandusega seoses olevaid keskkonnaprobleeme, nende põhjuseid, tagajärgi ja ennetamise võimalusi ning oskab oma igapäevases elus nendega arvestada: • Mõistab globaalsete initsiatiivide ja kokkulepete olulisust kestlikumate majandussüsteemide poole liikumisel. • Omab eeldusi olla proaktiivne ja ettevõtlik, otsida ise parimate praktikate ja näidete hulgast endale sobivaid. • Teab, kuidas ja miks arvestatakse ettevõtete keskkonnamõju/ökoloogilist jalajälge. • Oskab koondada ja analüüsida informatsiooni enda valitud probleemidele lahenduste otsimiseks.
Hindamine	<p>Mitteeristav - A/MA/5 (5 - väljapaistev tulemus).</p> <p>Kursusehinne - õpilasel on tarvis osaleda kõigis kursuse tegevustes (projektid, arutelud jms) ning esitada kokkulepitud tööd.</p> <p>Arvestuslikud hinded - grupitööd, seminaritöö.</p>
Õppematerjalid	<p>Aineõpetaja poolt koondatud ja kursusele kohandatud materjalid:</p> <p>Britannica https://www.britannica.com/topic/deep-ecology</p> <p>WEF Forum https://www.weforum.org/agenda/2022/07/sustainable-resilient-inclusive-economic-growth/</p> <p>The Limits of the “Sustainable” Economy https://hbr.org/2021/06/the-limits-of-the-sustainable-economy</p> <p>PPT - Basic Organizational Design PowerPoint Presentation, free download - ID:9600378 https://www.slideserve.com/anastasiad/basic-organizational-design-powerpoint-ppt-presentation</p> <p><u>EcoCenter</u> https://ecocenter.ee/</p> <p>Kuidas oma ökoloogilist jalajälge mõõta ja mida selle vähendamiseks teha annab? - Rohegeenius https://rohe.geenius.ee/blogi/targa-tarbija-blogi/kuidas-oma-okoloogilist-jalajalge-moota-ja-mida-selle-vahendamiseks-teha-annab/</p> <p>Keskkonnatehnoloog Annemari Tatra õpetab ettevõtjatele, kuidas säästa loodust ja raha - Rohegeenius https://rohe.geenius.ee/blogi/makeitneutral/keskkonnatehnoloog-annemari-tatra-opetab-ettevotjatele-kuidas-saasta-loodust-ja-raha/</p> <p>Mis on ettevõtte keskkondlik mõju? https://blog.swedbank.ee/ettevotlus/jatkusuutlik-ettevotte/mis-on-ettevottevotte-keskkondlik-moju</p> <p>Mis on keskkonnajuhtimine? - EKJA https://ekja.ee/et/keskkonnajuhtimine/keskkonnajuhtimine/</p>

	<p>Keskkonnaalane seadusandlus - EKJA https://ekja.ee/et/keskkonnajuhtimine/keskkonnamoju-hindamine/ Vastutustundlik ettevõtlus - EKJA https://ekja.ee/et/keskkonnajuhtimine/vastutustundlik-ettevotlus/ Vastutustundlik ettevõtlus – CSR https://csr.ee/vastutustundlik-ettevotlus/</p>
Soovituslik kirjandus	<p>These are the 4 steps we need to make economic growth sustainable, resilient and inclusive https://www.weforum.org/stories/2022/07/sustainable-resilient-inclusive-economic-growth/ The Sustainable Economy https://hbr.org/2011/10/the-sustainable-economy About green economy UNEP - UN Environment Programme https://www.unep.org/explore-topics/green-economy/about-green-economy The mechanistic view of life (Chapter 2) https://www.cambridge.org/core/books/abs/systems-view-of-life/mechanistic-view-of-life/36832DB72812880B917F6AC329DEA3CD Characteristics of Organic and Mechanistic Structure Organic structures... Download Table https://www.researchgate.net/figure/Characteristics-of-Organic-and-Mechanistic-Structure-Organic-structures-Mechanistic_tbl1_281743324</p>
Kursuse väljund	Seminaritöö (õpilaste valitud teemad), lõpuessee.

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Innovatsioon ja tulevikukujundus	
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.	
Vastutav õpetaja	Rea Raus	
Kursuse lühikirjeldus	<p>Kursus annab õppijale teadmisi ja oskusi sellest, mis on innovatsioon, millised on erinevad innovatsiooni liigid ja meetodid innovaatiliste/loovate lahenduste leidmiseks keerukatele probleemidele. Uuritakse erinevaid probleeme, mille keskmes on sageli säästva ressursikasutuse küsimused. Kasutades nurjatute probleemide lahendamiseks mõeldud meetodeid, uuritakse probleemide juurpõhjuseid. Kursuse eesmärk on õpilase loovuse toetamine ja originaalsete ideede genereerimine. Kursuse lõputööna valmib uudne mudel, lähenemine, toode, lahendus või muu tulem, kus õpilane esitleb terviklahendust enda valitud probleemile.</p>	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm
	1	Miks on innovatsiooni vaja? Innovaatiliste, loovate lahenduste vajadus tänapäeva maailmas. Kontakttund, arutelu.

	1	Nurjatud probleemid - mis need on? Näiteid, kirjeldus, arutelu. Kontakttund.
	3	Erinevad meetodid probleemide kaardistamiseks ning lahendusteks. (Brainwriting; Root Cause Analysis). Meetoditega tutvumine, praktilised ülesanded. Probleemide kaardistamine väärtuspõhiselt. Kursuse projektitööks endale vajaliku teema valimine ning juurpõhjuste analüüs. Grupi- ja individuaalsed tööd. Kontakttunnid.
	2	Isiklike projektide süsteemi loomine, andmekorje, teadusandmebaasid, probleemi kirjeldus ning statistika lisamine. Olemasolevad lahendused, info otsimine ja analüüs, kriitiline vaade, mis on veel puudu olemasolevatest lahendustest. Kontakttund, individuaalne töö.
	1	Esialgse kavandi tutvustus ja arutelu. Seminar.
	2	Disainmõtlemine – mis see on, milline kasutegur, kuidas aitab leida enda valitud probleemidele lahendusi.
	3	Biomimikri ja ökoinnovatsioon. Kontakttund, praktiline töö.
	4	Töö kursuse projektiga. Lahenduste genereerimine. Seminariarutelu, grupilahendused.
	4	Kursusetööd, ettekanded, arutelud. Kursuse kokkuvõte
Kursuse õpitulemused		<p>Kursusel taotletakse, et õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis on innovatsioon ning selle alaliigid. • Mõistab innovatsioonimeetodite kasulikkust loovate lahenduste otsimisel. • On tutvunud disainmõtlemise eeldustega ning oskab kasutada oma töös vähemalt mõnda neist. • Oskab näha nurjatute probleemide (wicked problems) põhjuseid ning neid analüüsida. • Oskab seostada põhjuseid ja tagajärgi. • Suudab valida endale olulisi teemasid ja probleeme, lahenduste leidmise eesmärgil. • Teab, mis on ökoinnovatsioon ning on tutvunud parimate näidetega maailmast, kuidas ökoinnovatsiooni rakendada. • On tutvunud biomimikri kasulike võimalustega toodete jms lahenduste arendusel. • Oskab koostada teaduspõhist ettekannet ning joondada põhjuseid, tagajärgi ning lahendusi.
Hindamine		Hindamine on A/MA/5 (5 - väljapaistev tulemus) Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel. Väärtusi ja hoiakuid võimaldavad hinnata juhtumianalüüsid ning rühmatöö/loovtöö. Kursusel hinnatakse ka õppeprotsessi ning õppija arengut kursuse käigus. Õpilane on

	hindamises aktiivne osaline, tema selgitustel, põhjendustel ning eneseanalüüsil on tähtis roll.
Õppematerjalid	<p>Aineõpetaja poolt koondatud materjalid, metoodikate valik: Understanding Wicked Problems: 10 Key Properties by Rittel & Webber https://systemsthinkingalliance.org/wicked-problems/ Understanding the different types of innovation at the heart of change Stanford Online https://online.stanford.edu/understanding-different-types-innovation-heart-change A Futures-Design-Process Model for Participatory Futures https://jfsdigital.org/articles-and-essays/vol-23-no-4-june-2019/a-futures-design-process-model-for-participatory-futures/ What is Root Cause Analysis (RCA)? ASQ https://asq.org/quality-resources/root-cause-analysis What is Design Thinking? — updated 2024 IxDF https://www.interaction-design.org/literature/topics/design-thinking What is brainwriting? The 6-3-5 technique, explained https://zapier.com/blog/brainwriting/</p>
Soovituslik kirjandus	<p>Innovatsioon Statistikaamet https://stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/infotehnoloogia-innovatsioon-ja-teadus-arendustegevus/innovatsioon Teenusedisain ja disainmõtlemine – mis ja miks? https://www.youtube.com/watch?v=Ed6IVkoYcVg Disainmõtlemine haridustöötajatele https://media.voog.com/0000/0036/6676/files/Disainm%C3%B5tlemise%20KR.pdf Design Thinking in Pedagogy https://nowadays.home.pl/JECS/data/documents/JECS=202014=20=282=29=2063.74.pdf</p>
Kursuse väljund	Kursuse projekt.

Ainevaldkond	Valikkursus
Kursuse nimetus	Keskkondlus
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.
Vastutav õpetaja	Rea Raus, Karl Hein
Kursuse lühikirjeldus	Valikkursusel uuritakse, kuidas on ajaloos kujunenud inimese ja looduse omavaheline suhe. Vaatleme inimkeskse mõtteviisi kujunemist ning kaasaegse keskkonnaeetika ja -filosoofia teket. Eriti tänases päevas on oluline mõista looduse ja inimese koostoimimise aluseid, kuna see mõjutab kogu ühiskonna arengut. Käsitletavate teemade hulgas on põlisrahvaste pärimused, loomaeetika, inimese isiksuse omadused, mis toetavad keskkonnasõbralikku tegutsemist ja palju muid huvitavaid küsimusi. Õppija õpib tundma ennast, nägema enda osa

	maailmas ning paremini eesmärgistama oma tegevust ning ka erialavalikuid, mis aitaksid looduse tasakaalu säilitada ja taastada.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (auditoorne tund, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	1	Sissejuhatus kursusesse.
	6	Ajalooline ülevaade: inimese ja looduse omavahelise suhte ning keskkonna- ja loomaaetika teke ja areng Lääne mõtteloos alates vanaajast tänapäevani. Inimese ja looduse suhe vanaaja religioonides, antiikfilosoofias, keskajal, uusajal ning 20.-21. sajandil. Olulisimad sündmused ja protsessid, mis on mõjutanud inimeste suhtumist loodusesse ja loomadesse ning olulisimad filosoofid, kes on mõjutanud keskkonnaeetilise mõtte arengut. Inimese ja keskkonna suhe tänapäeval, antropotseeni mõiste.
	3	Looduskaitse tänapäeval, mis ja milleks. Looduse kaitse - enese kaitse? Arutelud, näited. Enda tervise seos looduse tervisega - ökoteraapiad.
	2	Kuidas rakendada elus looduse „põhimõtteid”, mida saan nendest kasulikke? Biomimikri, ökoloogilised tooted.
	2	Õpperetk loodusesse, mängud, tegevused, mis seostavad inimest loodusega.
	3	Orgaanilise mõtte kujunemine läbi ajaloo, mehhanistlik / ökoloogiline maailmavaade ning kuidas see igapäeva elus välja näeb. Minu elu mõte - mis ja kuidas seondub loodusega. Auditoorne õpe.
	3	Loomakaitse, selle kujunemislugu maailmas ja Eestis. Tutvumine tänaste loomakaitseorganisatsioonidega, võimalusel külalisesinejad.
	1	Tagasisidustus, lõpuarutelud.
Kursuse õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab ja mõistab loodushoiu olulisust mitte ainult inimeste huvides vaid ka kogu elu tasakaalu hoidmise huvides. • Mõistab, et inimese suhe loodusesse ja keskkonda on ajalooliselt kujunenud ning teab, millised ajaloosündmused ja mõtlejad on inimese suhet loodusesse enim mõjutanud. • Orienteerub olulisemates keskkonnaetika ja filosoofia küsimustes ning tunneb olulisemate autorite poolt väljatoodud võtme-põhimõtteid. • Mõtestab enda väärtussüsteemi kujunemist seoses looduse tähtsuse mõistmisega. • Teab ja seostab ajaloos kujunenud loodushoidlikku mõtteviisi, pärimusi ja eetilisi hoiakuid oma igapäevaeluga: • Teab, näeb ja mõistab võimalusi keskkonnasäästlikuks ja tervislikuks eluviisiks, samuti ettevõtluseks. 	

	<ul style="list-style-type: none"> Oskab loomakaitseorganisatsioonide näitel kirjeldada vabaihenduste tööd.
Hindamine	A/MA/5 (5 - väljapaistvad tulemused), osalemine erinevates grupi-aruteludes, kursuse kokkuvõttev essee, õpperetke kokkuvõte, kontrolltöö.
Õppematerjalid	<p>Kuidas oma ökoloogilist jalajälge mõõta ja mida selle vähendamiseks teha annab? - Rohegeenius https://rohe.geenius.ee/blogi/targa-tarbija-blogi/kuidas-oma-okoloogilist-jalajalge-moota-ja-mida-selle-vahendamiseks-teha-annab/</p> <p>The mechanistic view of life (Chapter 2) https://www.cambridge.org/core/books/abs/systems-view-of-life/mechanistic-view-of-life/36832DB72812880B917F6AC329DEA3CD</p> <p>Characteristics of Organic and Mechanistic Structure Organic structures... Download Table https://www.researchgate.net/figure/Characteristics-of-Organic-and-Mechanistic-Structure-Organic-structures-Mechanistic_tbl1_281743324</p> <p>Lynn White, meie ökoloogilise kriisi ajaloolised juured. Tõlkinud Silver Rattasepp. Raamatust “Keskkonnaeetika võtmetekste”, Tartu, Tartu Ülikooli eetikakeskus, 2008 (1967). https://eetika.ee/sites/default/files/2023-05/Keskkonnaeetika%20v%C3%B5tmetekste.pdf Tartu Ülikooli eetikaveeb https://eetika.ee/et</p> <p>Peter Singer, Loomade vabastamine. Tõlkinud Martin Garbuz. Tartu, Tartu Ülikooli kirjastus, 2021 (1975). Õpetajate koostatud õppematerjalid ja lisaveebimaterjalid.</p>
Kursuse väljund	Lõpuessee, õpperetke kokkuvõte.

Ainevaldkond	Valikkursus
Kursuse nimetus	Rannarootsi kultuur ja ajalugu
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.
Vastutav õpetaja	Kalle Lõuna, Lydia Kalda (Rannarootsi muuseum)
Kursuse lühikirjeldus	Rannarootsi kultuuri ja ajaloo kursus tutvustab õpilastele Lääne-Eestis elanud rannarootslaste unikaalset kultuuri, ajalugu ja pärandit. Kursus annab põhjaliku ülevaate rannarootslaste elust alates nende saabumisest Eesti aladele kuni tänapäevani. Õpilased õpivad tundma rannarootsi traditsioone, rahvakombeid, arhitektuuri, toidukultuuri ning rahvarõivaid. Kursus sisaldab praktilisi tegevusi Rannarootsi muuseumis ning kohtumisi rannarootsi kogukonna esindajatega.

Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	3	Sissejuhatus rannarootsi kultuuri. Rannarootslaste päritolu ja saabumine Eestisse. Rannarootsi alad Eestis: Noarootsi, Vormsi, Ruhnu jne. Rannarootsi murded. Olulised rannarootslasi käsitlevad kirjutised
	3	Ajalugu. Rannarootslaste elu Vene tsaaririigi ja Eesti Vabariigi ajal. Rannarootslaste evakueerimine. Rannarootslus Eestis ja Rootsis. Rannavaip.
	10	Eluolu ja traditsioonid. Igapäevaelu rannarootsi kogukonnas. Pühad ja tähtpäevad: jaanipäev, jõulud, pulmad, matused. Traditsioonilised rannarootsi toidud ja toiduvalmistamise viisid. Meresõit ja meresõiduvahendid. Rahvariided. Käsitöötraditsioonid. Rannarootsi elamud. Rannarootsi traditsiooniline muusika, talharpa.
	5	Rannarootslased tänapäeval. Rannarootsi kogukonna tegevused pärandi säilitamisel. Külastused ajaloolistesse rannarootsi küladesse ja muuseumidesse. Kohtumised rannarootsi kogukonna liikmetega (näiteks nn neljapäevamemmedega).
Kursuse õpitulemused	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb rannarootslaste ajalugu ja panust Eesti kultuuri. • Oskab kirjeldada rannarootslaste igapäevaelu, kombeid, rahvarõivaid ja tähtpäevi. • On kursis rannarootsi traditsioonilise laulude ja pillimängu tähtsusega. • Mõistab kalapüügi ja toiduvalmistamise tähtsust rannarootsi kogukonnas. • Mõistab rannarootsi kultuuripärandi olulisust tänapäeval ja oskab hinnata pärandit. 	
Hindamine	Protsessihinded on kõik ühe kaaluga. Kokkuvõtvalt hinnatakse kursust hinnetega „väga hea“ (5), arvestatud (A) või mitteamestatud (MA).	
Õppematerjalid	TERA kaustas olevad töölehed, juhendmaterjal.	
Soovituslik kirjandus	Eestirootslaste Kultuuriomavalitsus http://www.eestirootslane.ee/et/ Eestirootslaste kultuuriühing SOV http://www.estlandssvenskarna.org	
Kursuse väljund	Aitab mõista rannarootsi kultuuri.	

Ainevaldkond	Valikkursus
Kursuse nimetus	Vene keele kursus abiturientidele
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.
Õpetamise aeg	11. või 12. klass

Vastutav õpetaja	Tiiu Soostar	
Kursuse lühikirjeldus	Kursus on abiks vene keele eksami sooritamiseks. Õpilane omandab ning laiendab järgmised oskused: <ul style="list-style-type: none"> • sõnavara ja grammatiliste struktuuride piisav kasutamine B1+ tasemel; • tekstide kirjutamine B1+ tasemel; • kasutada B1+ tasemel sõnavara erinevates kommunikatiivsetes olukordades; • kuuldu ja loetu mõistmine. 	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	1	Sissejuhatus: eksami osad; suulised teemad
	1	Kuulamine. Töö tekstiga.
	1	Kuulamine. Töö tekstiga.
	1	Kuulamine. Grammatika test.
	1	Kuulamine. Grammatika test.
	1	Kuulamine. Kirjalik osa.
	1	Kuulamine. Kirjalik osa.
	1	Kuulamine. Kirjalik osa.
	1	Kuulamine. Suuline osa.
	1	Kuulamine. Suuline osa.
	1	Kuulamine. Suuline osa.
	1	Kuulamine. Suuline osa.
	1	Kuulamine. Töö tekstiga.
	1	Kuulamine. Töö tekstiga.
	1	Kuulamine. Grammatika test.
	1	Kuulamine. Grammatika test.
	1	Kuulamine. Grammatika. Töö tekstiga.
	1	Eeleksam I. Suuline osa.
	1	Eeleksam I. Suuline osa.
1	Eeleksam I. Kirjalik osa.	
1	Eeleksam II. Kirjalik osa.	
Kursuse õpitulemused	Kursuse lõpuks õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Tutvus eksami läbiviimise süsteemiga. • Oskab ettevalmistuseta vestelda tuttavatel teemal. • Luges ja kuulates saab aru tekstidest. • Oskab kirjutada isiklikku kirja. • Saab hakkama grammatika testiga. • Tunneb end kindlamini eksami sooritamisel. 	
Hindamine	Õpitulemuse hinnatakse sõnaliste hinnangutega. Kokkuvõtvalt hinnatakse kursust arvestatud (A) või mittearvestatud (MA).	
Õppematerjalid	Андрюшина, Н.П. Макова, М. Н. 2016. Тренировочные тесты по русскому языку как иностранному. Златоуст. Kasuri, M. 2004. Kirjutamine vene keeles. Abiks gümnaasiumiõpilastele. Argo.	

	<p>Куусе, Э. 2010. Открываем языковой портфель. Пособие для подготовки к экзаменам. Арго.</p> <p>Раудла, Е. 2011. Проверь себя! Тестовый практикум. Koolibri. HARNO koduleht https://harno.ee/rahvusvahelised-keeleeksamid#vene</p> <p>Õpetaja otsitud paljundatud ülesanded, materjalid, töölehed.</p>
Soovituslik kirjandus	<p>Раудла, Е. 2004. Русский язык-мой друг и помощник. Koolibri.</p> <p>Мангус, И. 2020. Давай! (B1-B2). Euroopa keelte Kool.</p>
Kursuse väljund	Ettevalmistus vene keele eksami sooritamiseks B1 tasemel.

Ainevaldkond	Valikkursus	
Kursuse nimetus	Humoorikaid killukesi briti kultuurist	
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi.	
Vastutav õpetaja	Jaana Maripuu	
Kursuse lühikirjeldus	Kas inglased joovad kell 5 teed? Miks öeldakse „It's raining cats and dogs"? Kursusel räägime stereotüüpidest ja kust need tulnud on, õpime idioome, vanasõnu, ütluseid. Lisaks kuulame erinevaid dialekte ja püüame mõista nende erinevusi. Loeme humoorikaid lõike raamatutest, vaatame klippe filmidest, kuulame <i>podcaste</i> . Õpe toimub inglise keeles.	
Kursuse kava	Tundide arv	Teema ja õppevorm (tund juhendajaga, õppekäik, iseseisev töö, külalisõpetaja vms).
	1	Ühendkuningriigi osad, sümbolid, lipud, ajalooline kujunemine, kohanimed.
	1	Stereotüübid.
	1	Pühad, tähtpäevad.
	1	Ilm.
	2	Etikett, viisakus, sotsiaalsed normid, <i>small talk</i> .
	2	Idioomid, släng, <i>ice-breakers</i> , <i>understatements</i> (pehmendamine).
	2	Briti aktsendid.
	3	Film.
	2	Kirjandus ja trükimeedia.
	1	<i>Podcastid</i> .
	1	Muusika.
	1	YouTube.
	3	Individuaalsed projektid, kus õpilane valib ühe end kõige rohkem kõnetanud teema, leiab selle kohta näite briti kultuurist (nt laul) ja analüüsib huumorit selles ning selle kultuurilist tausta. Projekt tuleb klassis ette kanda.
Kursuse õpitulemused	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Teab Ühendkuningriigi osasid, sümboleid ja kujunemise tausta, pühasid, tähtpäevi, ilma ja sotsiaalseid norme. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Teab erinevaid briti aktsente, slängi, idioome ja keelelisi eripärasid (nt pehmendamine, mitte otse ütlemine). • Teab sotsiaalse suhtlemise reegleid (lauaetikett, tellimine restoranis, <i>small talk</i> seltskonnas jne). • Omades eelnimetatud teadmisi, märkab õpilane ja oskab tõlgendada filmides, lauludes, kirjanduses ja meedias huumorit.
Hindamine	A/MA/5 Hinnatakse iseseisvalt sooritatud ülesandeid, mis väljendavad läbitud materjali teadmist ja individuaalset projekti.
Õppematerjalid	Õpetaja koostatud õppematerjal, Project Britain. British Life and Culture https://projectbritain.com/ TEFLtastic https://tefltastic.wordpress.com/ Fluentu https://www.fluentu.com/
Soovituslik kirjandus	Cultural life https://www.britannica.com/place/England/Cultural-life Culture of the United Kingdom https://en.wikipedia.org/wiki/Culture_of_the_United_Kingdom
Kursuse väljund	Õpilane omab kultuurilisi baastadmisi, et märgata ja tõlgendada Briti huumorit või inglaste kohta käivat nalja.